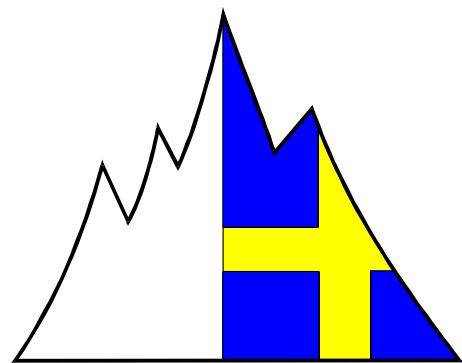

Säkerhetsgruppens Rapport för incidenter 2002

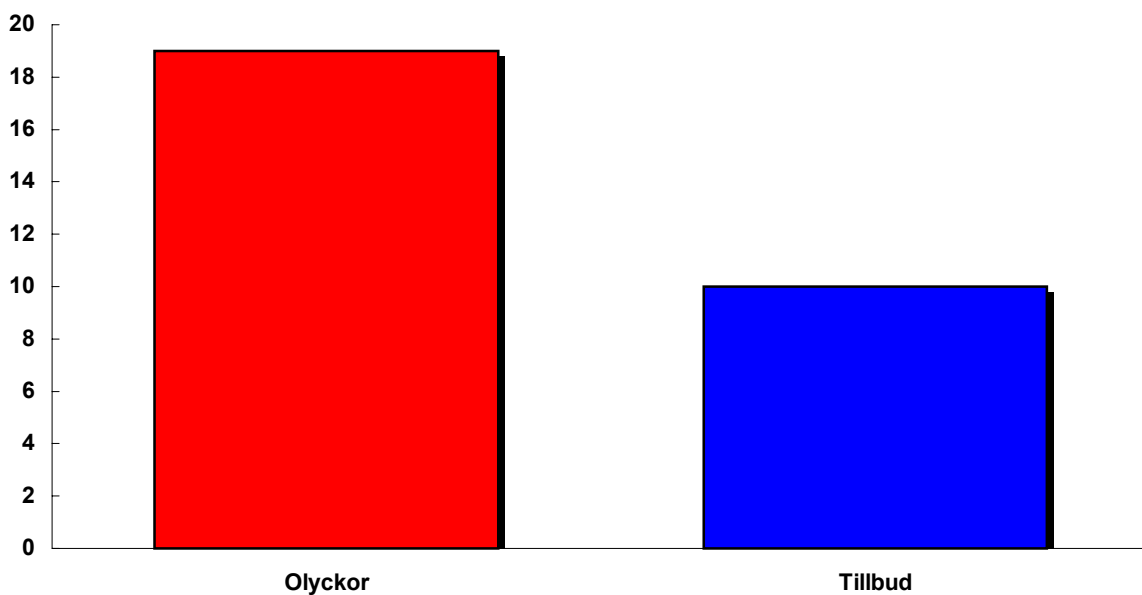
Svenska
KLÄTTERFÖRBUNDET

Av: Mårten Johansson, Säkerhetsgruppen

Året 2002 blev det värsta året hittills i den svenska klätterhistorien med 4 dödsolyckor. I början av juli föll en av Kebnekaise Fjällstations anställda då han ledde en grupp gäster på Östra leden. Senare störtade ytterligare en klättrare till sin död på Kebnekaise i en firningsolycka. Olyckan skedde då säkringarna i firningsankaret lossnade. I september omkom Göran Kropp då han föll vid Frenchman Coulee, USA. En karbin brast i fallet och flera säkringar lossnade, en utredning av olyckan håller nu på att slutföras och resultatet kommer att presenteras senare. Den första december dog en isklättrare då han skulle medverka i ett TV-program. Isen han klättrade på kollapsade och han föll in bakom isfallet där han blev hängande i forsande vatten.

Förutom dessa olyckor har en rad andra incidenter kommit till säkerhetsgruppens kännedom. Totalt inkom 29 incidentrapporter under 2002, en tydlig ökning av incidentrapporteringen som snarare beror på en ökad rapporteringsförmåga än en ökad incidentfrekvens. Diagrammet visar att incidentrapporteringen ännu inte fungerar som den ska. Antalet tillbud borde vara det tiodubbla mot antalet olyckor.

Fördelning Olyckor/Tillbud

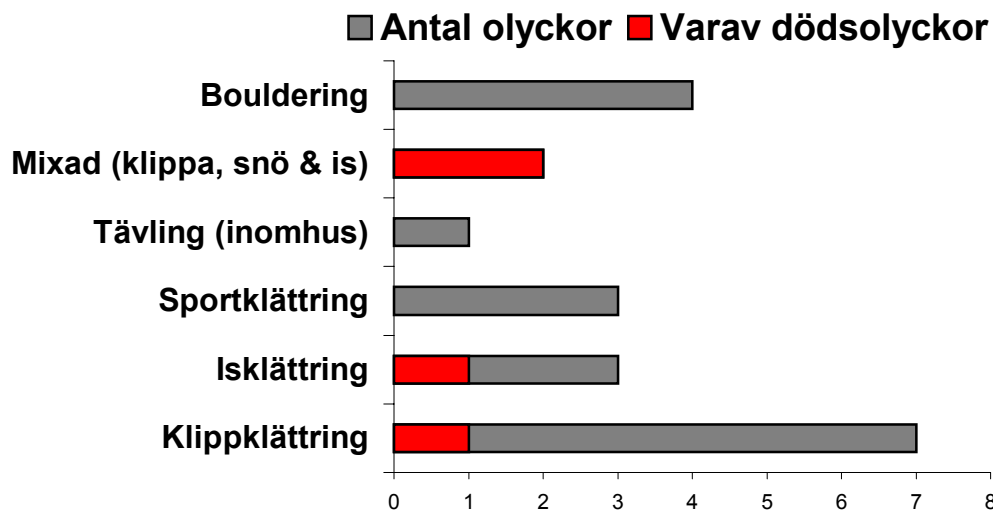

När vi tittar närmare på olyckorna kan vi urskilja en rad trender. Flest olyckor finner vi i klippklättringen där förstemansfall är den vanligaste olyckshändelsen. En allt för vanlig olycksorsak är dåligt placerade säkringar. Svenska klättrare verkar tyvärr bli allt sämre på att placera säkringar och få en mer nonchalant attityd till detta. Det är något som vi inte bara ser i säkerhetsgruppen utan också GIKE har sett en försämring av säkringsplaceringarna hos instruktörsaspiranterna på senare tid. Att lägga bra säkringar är något som kräver träning, att t.ex. klättra artificiellt är ett mycket bra sätt att öva upp denna färdighet.

Därefter kommer bouldering. Den vanligaste olyckshändelsen är fall med stukningar och frakturer som följd. Den främsta olycksorsaken finns vid inomhusväggarna där lösa mattor gör att ben och armar lätt fastnar mellan dessa.

Vid sportklättring så är det inomhus, vid topprepsklättring som olyckor är vanligast. Olyckorna som sker är att säkringsmannen tappar klättraren vid fall eller nedfiring. Om vi tittar tillbaka i incidentrapporter från tidigare år förekommer Gri-gri ofta vid dessa olyckor. Säkringsmannen gör felet att dra i nedfiringsspaken istället för att låta bromsen låsa som det är tänkt.

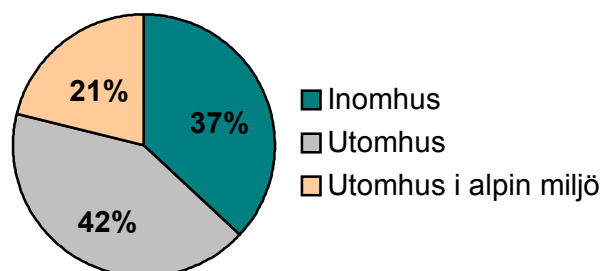
Verksamhet vid olyckstillfälle

Bland isklätterolyckorna går det inte att se någon särskild olyckshändelse som dominerar. Antalet olyckor är dock högt i förhållande till antalet utövare. En förklaring till detta kan vara att det helt enkelt finns fler faktorer som påverkar risken vid isklättring, t.ex. kyla, isens beskaffenhet och vassa redskap.

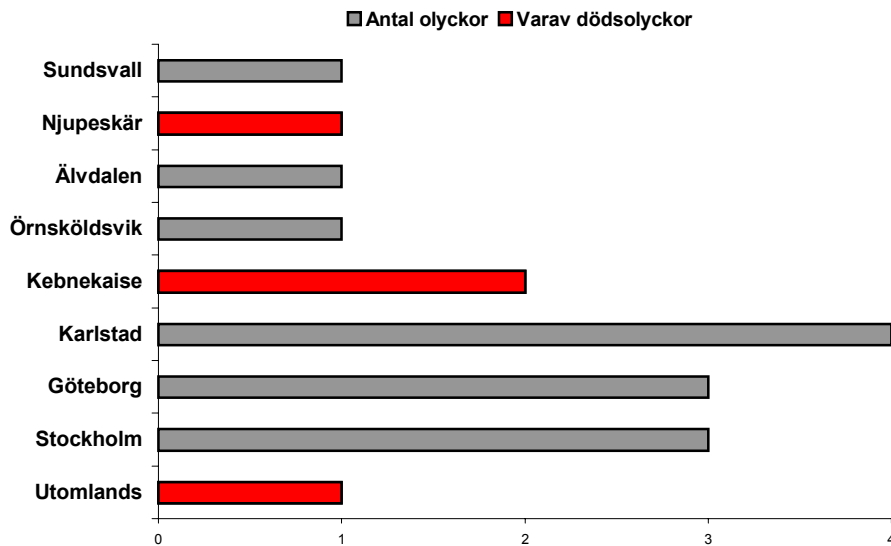
Då vi jämför de miljöer där olyckorna inträffade ser vi att alpin klättring har en mycket hög olycksfrekvens i förhållande till antalet utövare. Det finns där betydligt fler faktorer som påverkar risken än vid t.ex. vanlig klippklättring, utsattheten gör också att enkla tillbud lätt kan utvecklas till allvarliga olyckor.

Miljö där olyckorna inträffade

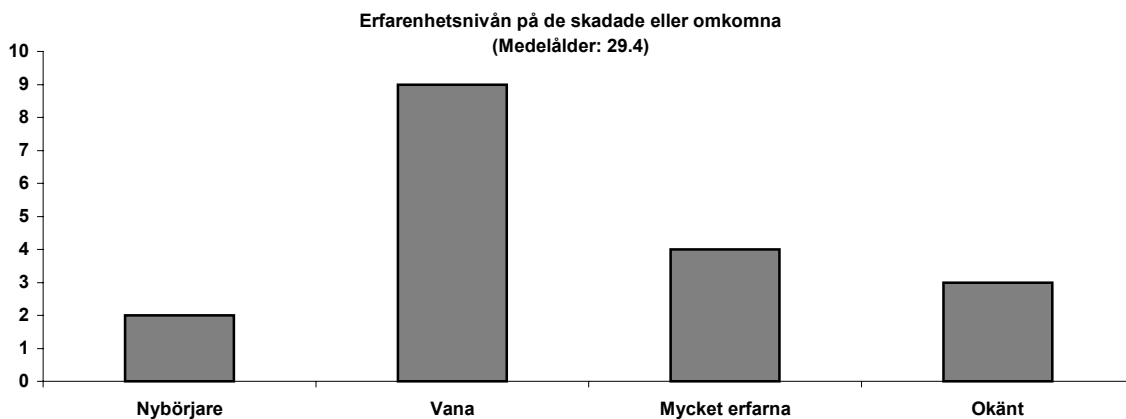
När vi tittar på den geografiska spridningen av olyckorna ser vi att samtliga olyckor i alpin miljö återfinns i Kebnekaise. Den ort som toppar olycksstatistiken är Karlstad, det beror inte på högre olycksfrekvens än det övriga landet. Den höga siffran är ett resultat av ett bra arbete av den lokala incidentrapportören.

Geografisk spridning av olyckorna

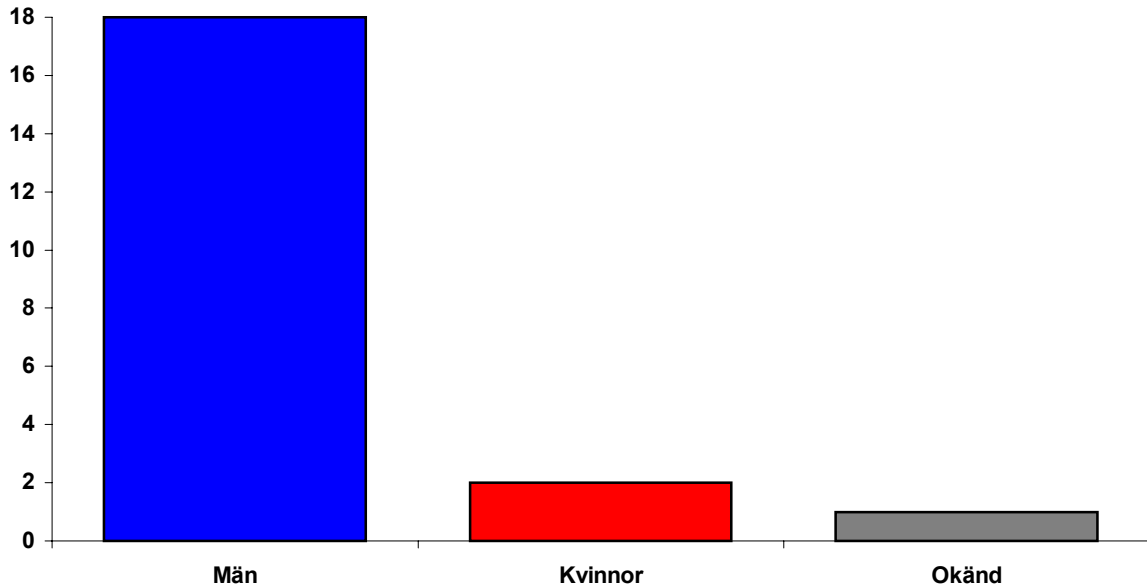
Karlstad är följt av Stockholm och Göteborg i antalet olyckor. Det är naturligt då det är i storstäderna vi har flest aktiva klättrare i landet. Fler klättrare ger fler sammanlagda klättertimmars då vi exponeras för risken att råka ut för olyckor.

Erfarenhetsnivån på de som råkade ut för olyckor under 2002 sjönk i förhållande till 90-talet. Tidigare låg de mycket erfarna i topp, detta eftersom de klättrade mer och därför exponerades mer för risken. I dag dominerar kategorin vana klättrare statistiken, förklaringen kan vara att allt fler börjar klättra. Här ser vi också att svenska klättrare tenderar att övervärdera sin erfarenhet. Många anser sig vara vana klättrare redan efter 1 års klättring. Detta fenomen ser vi också i den kommersiella klätterverksamheten. Allt för många som arbetar som klätterinstruktörer och guider har knappt en egen personlig färdighet i ämnet. Svenska Klätterförbundet och Svenska Bergguidesorganisationen fyller här en mycket viktig funktion med sina auktoriseringar av klätterinstruktörer och bergsguider.

Könsfördelning i olycksstatistiken domineras helt av männen. Detta är inte förvånande då det är en generell trend i samhället, män är oftare inblandade i olyckor. Statistiken speglar till viss del också könsfördelningen inom klättringen, det är betydligt fler män som klättrar.

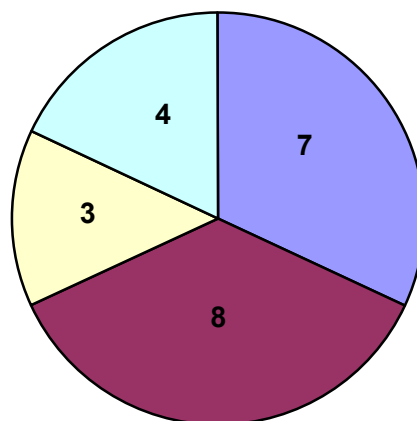
Könsfördelning bland de skadade

Statistiken över seriositeten på skadorna visar också den på att vår incidentrapportering ännu inte är fullt utvecklad. Incidenter rapporteras endast när allvarigare olyckor sker. Antalet lindriga skador borde vara betydligt större i förhållande till de övriga kategorierna. Det kan dock vara så att när en klättrare skadas så blir det ofta en allvarigare skada eftersom energin i olyckorna ofta är hög.

Konsekvenserna av olyckorna

■ Lindrigt skadade ■ Allvarligt skadade ■ Mycket allvarligt skadade ■ Dödsfall

Exempel på incidenter som skett under 2002.

Incident 1: Nybörjare faller vid förstemansklättring. I fallet lossnar översta säkringen, en hexa och fallet stoppas upp ca 2 m över marken. Klättraren konstateras vid sjukhuset ha frakturer på båda fotlederna.

Kommentar: En mycket vanlig olycka. Förstemansfall där en eller flera säkringar inte håller, i fallet ådrar sig klättraren skador. Underskatta aldrig ett förstemansfall och var mycket noggrann vid placering av era säkringar.

Incident 2: Incidenten skedde inomhus på en bouldervägg. Klättraren faller medvetet, i fallet träffar en fot träffar mellan två mattor. Följden blev en allvarlig fraktur som krävde kirurgiskt ingrepp.

Kommentar: Lösa mattor vid inomhusväggarna är en av de största olycksorsakerna vid svensk klättring idag. Det finns produkter som där man med dukar/presenningar knyter ihop mattorna, dessa rekommenderas.

Incident 3: Klättrare leder en grad 5 led. Han placerar 3 säkringar, den översta, en friend med böjligt skaft som inte placeras för drag nedåt utan med skaftet rakt ut. Klättraren faller när han är ca 1 m över sista säkringen, då ca 4 m upp på leden. I fallet går frienden av och klättraren stannar 1 m över marken. Han hänger nu i den andra kilen.

Kommentar: Incidenten är mycket ovanlig men tros bero på att frienden ej var optimalt placerad och att den korta längden rep som var ute gjorde att belastningen på frienden blev mycket hög.

Incident 4: Vid topprepsklättring inomhus faller en kvinna från ca 4 m höjd. Hennes säkringsman, som är nybörjare försöker bromsa fallet men utan effekt. Kvinnan slår i marken med fötter och bak utan att skador uppstår. Säkringsmannen använde ATC. De fortsätter att klättra utan att ta reda på vad som gick fel.

Kommentar: Vittnen till händelsen konstaterade att ATC var fel kopplad. Se bilden. Detta är ett problem som allt oftare observeras vid inomhusväggar.

Rätt kopplad ATC.

Fel kopplad ATC.